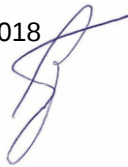

Ecologische beoordeling bedrijventerrein Sânjesreed te Oenkerk

Opdrachtgever Gemeente Tytsjerksteradiel
Referentie Mielke, L. 2018. Ecologische beoordeling bedrijventerrein Sânjesreed te Oenkerk. A&W-notitie 3145. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 3145san
Status Definitief
Datum 11 december 2018
Projectleider E. Schut
Autorisatie R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3: linksboven: impressie van het plangebied. Linksonder: boomsingel aan de noordelijke rand van het plangebied. Rechts: van west naar oost lopende sloot in het plangebied (foto's A&W).

1. Inleiding

De gemeente Tytsjerksteradiel is voornemens om een bedrijventerrein in de Oenkerkerpolder te realiseren. In 2006 heeft Altenburg en Wymenga ecologisch onderzoek een ecologische beoordeling van de plannen uitgevoerd (Biezenaar 2006). Omdat de plannen inmiddels gewijzigd zijn en per 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming in werking is getreden, is deze beoordeling echter verouderd. Bovendien wordt voor ecologisch onderzoek een geldigheidsduur van circa 3 jaar gehanteerd. Er is daarom een nieuwe ecologische beoordeling in het kader van de daarvoor geldende richtlijnen (Wet natuurbescherming en Ecologische Hoofdstructuur) benodigd. De gemeente Tytsjerksteradiel heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

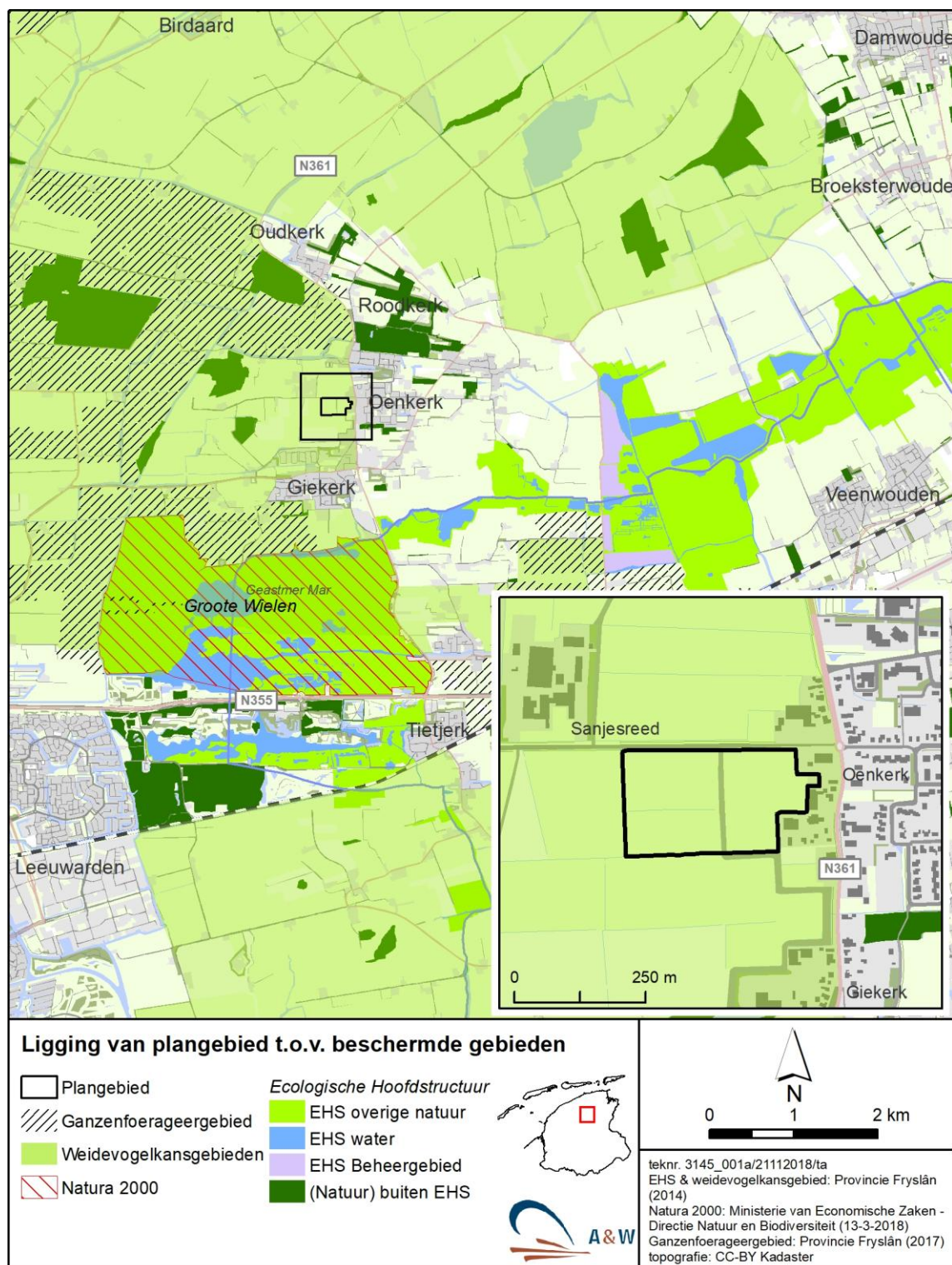
In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 8 november 2018 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt aan de oostelijke rand van Oenkerk. Het bestaat uit drie graslandpercelen, die door twee sloten (één oost-west en één noord-zuid sloot) en een zandweg van elkaar gescheiden zijn (figuur 1). Bij het plangebied hoort een schuur, die naast de Ontmoetingskerk Oenkerk staat. Hier bevindt zich de oostelijke grens van het plangebied. De zuidelijke en westelijke grens bestaan uit sloten. De noordelijke grens van het gebied wordt gevormd door de weg Sanjesreed met een sloot en opgaande begroeiing in de vorm van struiken en bomen langs de weg. De omgeving van het plangebied heeft een open karakter met intensief beheerde graslanden.

Volgens de huidige plannen zal het plangebied worden ingericht als bedrijventerrein met bedrijfsgebouwen, woningen en groenvoorzieningen. Daarvoor zal de schuur aan de oostelijke kant van het plangebied worden gesloopt. De noord-zuid sloot zal worden gedempt, de oost-west sloot zal worden gedempt of worden ingericht als wadi. De opgaande begroeiing langs de weg Sanjesreed zal worden verwijderd met uitzondering van bepaalde bomen, met name eiken. Ook zal de sloot langs deze weg worden verbreed (figuur 2).

Figuur 1: ligging van het plangebied aan de oostelijke rand van Oenkerk.

Plankaart
1:2.500

Figuur 2: overzicht van de plannen (bron: in opdracht van de gemeente Tytsjerksteradiel).

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Groote Wielen', gelegen op een afstand van 1,5 kilometer ten zuiden van het plangebied. De 'Groote Wielen' zijn aangewezen voor een aantal habitatsoorten, waaronder Kleine modderkruiper, Noordse woelmuis en Meervleermuis. Ook zijn de 'Groote Wielen' aangewezen voor verschillende broedvogelsoorten, waaronder Kemphaan, en niet-broedvogelsoorten, waaronder ganzensoorten, Grutto en Smient.

Het plangebied kan mogelijk worden gebruikt als trekroute en foerageergebied door de Meervleermuis (zie §4.7 voor een uitgebreide beschrijving). De Meervleermuis is gevoelig voor lichtverstorend. Daarom is het belangrijk, om zoveel mogelijk te voorkomen dat lichtbronnen direct op watergangen schijnen. Indien hiermee rekening wordt gehouden, veroorzaken de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Sommige niet-broedvogelsoorten, waarvoor het Natura 2000-gebied 'Groote Wielen' is aangewezen, slapen in het Natura 2000-gebied en foerageren deels ook in gebieden buiten de grenzen van dit gebied. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Binnen het plangebied is grasland aanwezig, dat in principe geschikt zou zijn als foerageergebied voor bepaalde niet-broedvogelsoorten. Het gaat om ganzensoorten en Smient. Tijdens het veldbezoek zijn rond 15 foeragerende smienten in het plangebied waargenomen. Het gaat hier niet om belangrijke aantallen smienten. Tevens kan op basis van een door A&W uitgevoerde draagkrachtberekening (Krijn 2018) worden vastgesteld, dat smienten door de ingreep slechts een klein percentage foerageerareaal verliezen. Een zodanig klein deel is vanuit ecologisch perspectief verwaarloosbaar. Door uitvoering van de geplande werkzaamheden zullen de instandhoudingsdoelen van ganzensoorten en Smient daarom niet in gevaar komen.

De overige soorten, waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, zijn gebonden aan de biotopen in het Natura 2000-gebied en bevinden zich binnen de begrenzing van dit gebied. Gezien de afstand tot het plangebied zijn op de overige natuurwaarden, waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, geen negatieve effecten te verwachten.

Overige gebiedsbescherming

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde EHS-gebied is gelegen op een afstand van circa 2 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Gezien de grote afstand tot het plangebied zijn er geen negatieve effecten van de werkzaamheden of van het toekomstige gebruik van het bedrijventerrein te verwachten.

Beheergebied en natuur buiten EHS

Uit kaartgegevens van de provincie Fryslân blijkt, dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van Beheergebieden en natuur buiten EHS. Op een afstand van circa 200 meter ten zuidoosten van het plangebied ligt een dergelijk gebied. Gezien de beperkte uitstraling van effecten van de werkzaamheden is er geen negatieve invloed op de natuur buiten EHS te verwachten.

Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkansgebied

Het plangebied maakt geen deel uit van Ganzenfoerageergebied. Het dichtstbijzijnde Ganzenfoerageergebied is gelegen op een afstand van circa 600 meter ten noorden van het plangebied. Gezien de afstand tot het plangebied zijn op dit gebied geen negatieve effecten te verwachten.

Het plangebied maakt deel uit van een Weidevogelkansgebied. Weidevogelkansgebieden zijn zoekgebieden, waarbinnen Weidevogelkerngebieden geselecteerd en ontwikkeld worden. Het weidevogelbeleid is omschreven in de Weidevogelnota 2014-2020 en de Verordening Romte (Provincie Fryslân). Volgens de Verordening Romte is het in principe niet toegestaan om ruimtelijke ontwikkelingen (met uitzondering van agrarische ontwikkelingen) uit te voeren, waardoor de openheid en rust wordt verstoord in gebieden, die geschikt zijn voor weidevogels. Door uitbreiding van het bedrijventerrein zal een klein gedeelte Weidevogelkansgebied verloren gaan. Dit betekent dat door de geplande werkzaamheden een conflict ontstaat met de regelgeving vastgelegd in de Verordening Romte. Wij adviseren om over het verlies van een gedeelte van het Weidevogelkansgebied in overleg te treden met de provincie Fryslân.

Stikstofdepositie

Wij achten de kans aanwezig dat door de geplande werkzaamheden en het toekomstige gebruik van het bedrijventerrein drempelwaarden voor stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zullen worden overschreden. Het voorgaande is echter gebaseerd op een inschatting, er zijn geen berekeningen uitgevoerd. Om zekerheid te verkrijgen over de noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening, adviseren wij om in overleg te treden met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Conclusie gebiedsbescherming

Door uitvoering van de plannen zal geen conflict ontstaan met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van Natura 2000-gebiedsbescherming, mits in verband met de Meervleermuis de hoeveelheid lichtuitstraling richting watergangen zoveel mogelijk wordt voorkomen. Door uitvoering van de geplande werkzaamheden zal een klein gedeelte van het Weidevogelkansgebied verloren gaan. Wij adviseren om hierover in contact te treden met de provincie Fryslân. Ook om zekerheid te verkrijgen over de noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening, adviseren wij om in overleg te treden met de provincie Fryslân.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de nabijheid van de bebouwde kom van Oenkerk en het intensief beheerde grasland in en rond het plangebied, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten, die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit drie graslandpercelen, meerdere sloten en een bomensingel, die zijn gelegen in een gebied met relatief soortenarm grasland. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Planten

Plantensoorten, die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb, zoals Groenknolorchis, komen niet voor in het plangebied of in de directe omgeving daarvan (NDFF). Het voedselrijk milieu van het plangebied vormt geen geschikt groeigebied voor deze soorten. Om deze redenen kan de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten.

Overige plantensoorten worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt groeigebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt. De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van planten.

4.3 Ongewervelde diersoorten

Door de aanwezigheid van watergangen met helder kwelwater is het plangebied in principe geschikt voor de volgens artikel 3.5 Wnb Gestreepte waterroofkever. Tijdens eerder onderzoek uitgevoerd door A&W is de Gestreepte waterroofkever niet aangetroffen (Biezenaar 2006).

Volgens de plannen zullen er sloten gedempt gaan worden. Indien in deze sloten de Gestreepte waterroofkever voorkomt, ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming. Het eerder uitgevoerde onderzoek is verouderd en het plangebied is destijds niet onderzocht naar de aan- of afwezigheid van de Gestreepte waterroofkever. Daarom adviseren wij om voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend onderzoek te laten uitvoeren naar de aan- of afwezigheid van deze soort binnen het plangebied.

In de wijde omgeving van het plangebied komt de Groene glazenmaker voor, die beschermd is volgens artikel 3.5 Wnb (NDFF). Deze soort is gebonden aan goed ontwikkelde vegetaties van Krabbenscheer. Tijdens het veldbezoek is geen Krabbenscheer in het plangebied aangetroffen. Ook tijdens het onderzoek dat eerder door A&W in het plangebied is uitgevoerd, is geen Krabbenscheer aangetroffen (Biezenaar 2006). Vanwege het ontbreken van Krabbenscheervegetaties in het plangebied kan worden uitgesloten, dat de Groene glazenmaker hier voorkomt.

Overige ongewervelde diersoorten worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Conclusie ongewervelde diersoorten

Om te bepalen hoe de uitvoering van de plannen zich ten aanzien van de Gestreepte waterroofkever verhoudt tot de Wet natuurbescherming, is aanvullend onderzoek naar de aan- of afwezigheid van deze soort noodzakelijk.

4.4 Vissen

Het plangebied ligt aan de rand tussen laagveengebied en hogere zandgronden (Melis en Koopmans 2015). Ook zijn binnen het plangebied een aantal kwelsloten met helder water en een redelijk ontwikkelde watervegetatie aanwezig. Daardoor is het plangebied in principe geschikt voor de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Grote modderkruiper. Tijdens het onderzoek dat eerder door A&W in het plangebied is uitgevoerd, is de Grote modderkruiper niet aangetroffen (Biezenaar 2006). Omdat dit onderzoek verouderd is kan echter niet worden uitgesloten dat de Grote modderkruiper binnen het plangebied voorkomt. Als onderdeel van de geplande werkzaamheden zullen sloten worden gedempt. Indien de Grote modderkruiper in deze sloten voorkomt, ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming. Om te bepalen of dit het geval is, dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van de Grote modderkruiper binnen het plangebied.

Geen van de andere vissoorten beschermd onder de Wnb wordt binnen het plangebied verwacht. Wel geldt ten aanzien van alle vissoorten de Zorgplicht. Bij werkzaamheden aan watergangen dient de Zorgplicht in acht te worden genomen. Dit kan door vissen de gelegenheid te geven om weg te zwemmen van de werkzaamheden en door te werken in de richting van een open einde. Bij volledige demping van sloten dienen de vissen te worden overgebracht naar ander geschikt water. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Conclusie vissen

Om te bepalen hoe de uitvoering van de plannen zich ten aanzien van de Grote modderkruiper verhoudt tot de Wet natuurbescherming, is aanvullend onderzoek naar de aan- of afwezigheid van deze soort noodzakelijk. Ten aanzien van alle vissoorten dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht.

4.5 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Van de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde amfibieënsoorten komt de Heikikker voor in de omgeving van het plangebied (NDFF, Van Delft *et al.* 2017). Deze soort wordt in extensief beheerde gebieden met een hoge grondwaterstand aangetroffen. Het plangebied is gelegen in intensief beheerd grasland. Om deze reden wordt deze soort niet in het plangebied verwacht.

Andere amfibieënsoorten, die zijn beschermd onder 3.5 Wnb worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

Door de aanwezigheid van watergangen met een redelijk ontwikkelde watervegetatie kan het plangebied deel uitmaken van het leefgebied van enkele amfibieënsoorten, die vallen onder artikel 3.10 van de Wnb, zoals Bruine kikker en Gewone pad. Voor bovengenoemde soorten geldt echter dat door Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling is verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Andere amfibieënsoorten, die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Ten aanzien van alle amfibieënsoorten dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. Bij werkzaamheden aan watergangen dienen amfibieënsoorten de gelegenheid te krijgen om zich te verplaatsen naar onverstoorde leefgebied. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Volgens de huidige plannen is nog niet duidelijk of de oost-west sloot zal worden gedempt of worden ingericht als wadi. Vanuit ecologisch perspectief geniet de aanleg van een wadi de voorkeur, omdat deze een toegevoegde waarde ten aanzien van amfibieën- en insectensoorten zal hebben. Wij adviseren echter om bij de aanleg te voorkomen dat amfibieën op het bedrijventerrein terecht komen en worden overreden.

Conclusie amfibieën

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Wel dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht. Ten aanzien van de inrichting van de

oost-west sloot is de wadi vanuit ecologisch perspectief het voorkeursalternatief, omdat deze een toegevoegde waarde ten aanzien van amfibieën- en insectensoorten zal hebben.

4.6 Vogels

Broedvogels algemeen

Er zullen naar verwachting jaarlijks vogels tot broeden komen in het plangebied. In de bomen langs de weg Sanjesreed kunnen vogels broeden, het gaat dan om soorten zoals bijvoorbeeld Merel of Koolmees. Ook langs de oevers van de sloten kunnen vogels tot broeden komen, daarbij gaat het om soorten zoals bijvoorbeeld Waterhoen en Meerkoet.

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder de bescherming van artikel 3.1 Wnb. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van nesten is niet toegestaan.

Ten aanzien van broedende vogels zijn er verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Binnen het plangebied en/of in de directe omgeving ervan zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen vastgesteld.

Conclusie vogels

Broedvogels algemeen

Ten aanzien van algemene broedvogels geldt dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze redenen worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.8 behandeld.

Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen komen in de ruime omgeving van het plangebied zes vleermuissoorten voor (Melis 2012), namelijk Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Watervleermuis. Ook komt volgens het eerder door A&W uitgevoerd onderzoek de vrij zeldzame Franjestaart in de omgeving van het plangebied voor (Biezenaar 2006).

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden, die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. In de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders.

Tijdens het veldbezoek is langs de weg Sanjesreed een Els met een holte waargenomen (foto 1). Het is mogelijk dat deze holte geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen.

Foto 1: holte in een Zwarte els in de bomensingel langs de weg Sanjesreed.

In de holte zou een kraam-, zomer of balts-/paarverblijf aanwezig kunnen zijn. Een (massa)winterverblijfplaats wordt er niet verwacht, vanwege de geringe omvang van de boom.

Volgens de huidige plannen zal de opgaande begroeiing langs de weg Sanjesreed worden verwijderd met uitzondering van bepaalde bomen, met name eiken. Indien er een verblijfplaats in de waargenomen holte aanwezig is en deze boom verwijderd wordt, ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er een verblijfplaats van vleermuizen in de holte aanwezig is, adviseren wij om een aanvullend veldbezoek uit te laten voeren. Tijdens dit veldbezoek kan de holte met een endoscoop worden onderzocht. Indien zich in de holte een verblijfplaats bevindt, is de verwachting dat bij een dergelijke inspectie sporen van vleermuizen worden aangetroffen. Daarbij kan bijvoorbeeld aan uitwerpselen gedacht worden. Indien geen sporen worden aangetroffen, kan worden uitgesloten dat de holte door vleermuizen in gebruik is als verblijfplaats.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. In het plangebied zijn lijnvormige structuren aanwezig, die kunnen dienen als onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. Hierbij gaat het met name om de bomensingel langs de Sanjesreed. De weg Sanjesreed is aan beide kanten geflankeerd door bomen. Volgens de huidige plannen wordt alleen de bomensingel aangrenzend aan het plangebied aangetast. Omdat de bomensingel aan de andere kant van de weg niet bij het plangebied hoort, gaat door de ingreep de lijnvormige structuur van het landschap niet verloren.

Ook de watergangen in het plangebied kunnen mogelijk als onderdeel van een vliegroute van vleermuizen dienen. Door de uitvoering van de plannen zullen enkele watergangen verloren gaan. Aangezien de bredere sloten rondom het plangebied blijven bestaan, zijn er alternatieve routes mogelijk voor vleermuizen en zal de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige vliegroutes door uitvoering van de plannen niet verloren gaan. Wel dient lichtuitstraling op de watergangen rondom zoveel mogelijk te worden voorkomen, om eventueel aanwezige vliegroutes niet te verstoren.

Om bovenstaande redenen ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen.

Foerageergebied

Het is mogelijk dat de bomen langs de weg Sanjesreed en de watergangen door vleermuizen gebruikt worden om te foerageren. Een gedeelte van dit foerageergebied zal door de uitvoering van de plannen verloren gaan. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om bovenstaande redenen ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen.

Conclusie vleermuizen

Om te bepalen hoe de uitvoering van de plannen zich ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen verhoudt tot de Wet natuurbescherming, adviseren wij om een aanvullend veldbezoek uit te voeren. Daarbij kan de aan- of afwezigheid van een verblijfplaats (kraam-, zomer- en paar-/baltsverblijfplaatsen) van vleermuizen in de holte, aangetroffen in de Zwarte els in het plangebied, worden vastgesteld. Tijdens de werkzaamheden dient lichtuitstraling op de watergangen rondom te worden voorkomen.

4.8 Overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen)

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb

In de omgeving van het plangebied komen Otters voor, die zijn beschermd volgens artikel 3.5 Wnb. (NDFF, Melis 2012). Het plangebied is echter ongeschikt voor rust- en verblijfplaatsen van deze soort, omdat het geen brede watergangen met oevers met een ruige begroeiing bevat. Om deze reden wordt deze soort niet in het plangebied verwacht.

In de wijde omgeving van het plangebied komt ook de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Noordse woelmuis voor. Deze soort is in de 'Groote Wielen' waargenomen (NDFF). Het plangebied is echter ongeschikt voor deze soort van natte omstandigheden. Om deze reden wordt de Noordse woelmuis in het plangebied niet verwacht.

Andere zoogdiersoorten die zijn beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen), worden binnen het plangebied verwacht (NDFF, Melis 2012).

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt, die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Aardmuis, Bosmuis, Egel, Haas, Ree en diverse marterachtigen (NDFF, Melis 2012). Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

Door de aanwezigheid van de kwel sloten met een redelijk ontwikkelde watervegetatie zou het plangebied in principe geschikt kunnen zijn voor de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Waterspitsmuis. Volgens verspreidingsgegevens komt deze soort niet in de bredere omgeving van het plangebied voor (NDFF, Melis 2012). Door de ligging van het plangebied binnen een relatief intensief beheerd landbouwgebied waarin brede oevers met een ruige begroeiing ontbreken, vormt het plangebied ook geen geschikt leefgebied voor deze soort. Daarom wordt de Waterspitsmuis niet binnen het plangebied verwacht.

Andere zoogdiersoorten die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden niet verwacht, omdat het plangebied buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt en/of geen geschikt leefgebied vormt (NDFF, Melis 2012).

Conclusie overige zoogdiersoorten

Om bovenstaande redenen zal door uitvoering van de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wnb ontstaan ten aanzien van overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen).

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Wet natuurbescherming: Natura 2000

Door uitvoering van de plannen zal geen conflict ontstaan met de natuurwaarden waarvoor het Natura 2000-gebied 'Groote Wielen' is aangewezen, mits in verband met de Meervleermuis de hoeveelheid lichtuitstraling richting watergangen zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Overige gebiedsbescherming

Doordat het plangebied deel uitmaakt van een Weidevogelkansgebied ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming. Wij adviseren om hierover in contact te treden met de provincie Fryslân. Ook adviseren wij om contact met de provincie Fryslân op te nemen over de noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening.

Soortbescherming

Gestreepte waterroofkever

Om te bepalen of door de geplande werkzaamheden een conflict met de Wet natuurbescherming zal ontstaan, dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd naar de aan- of afwezigheid van de Gestreepte waterroofkever (zie §4.3 voor een uitgebreide beschrijving) in het plangebied.

Grote modderkruiper

Om te bepalen of door de geplande werkzaamheden een conflict met de Wet natuurbescherming zal ontstaan, dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd naar de aan- of afwezigheid van de Grote modderkruiper (zie §4.4 voor een uitgebreide beschrijving) in het plangebied.

Vogels

Ten aanzien van vogels geldt dat de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken, mits door de uitvoering van de geplande werkzaamheden geen broedende vogels en hun nesten worden verstoord. Maatregelen om het verstoren van broedende vogels te voorkomen, zijn beschreven in §4.6.

Vleermuizen

Om vast te stellen of er een verblijfplaats (kraam-, zomer- en paar-/baltsverblijfplaatsen) van vleermuizen in de waargenomen holte langs de weg Sanjesreed (zie §4.7 voor een uitgebreide beschrijving) aanwezig is, adviseren wij om een aanvullend veldbezoek uit te laten voeren. Daarbij dient de holte te worden geïnspecteerd met behulp van een endoscoop. Tijdens de werkzaamheden dient lichtuitstraling op de watergangen rondom te worden voorkomen.

Zorgplicht

De Zorgplicht dient ten aanzien van alle vissoorten en amfibieënsoorten in acht te worden genomen (zie §4.4 en §4.5 voor een uitgebreide beschrijving).

Overige beschermde soorten

Ten aanzien van overige beschermde soorten zal de uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken.

Literatuur

- Biezenaar, P. 2006. Ecologisch onderzoek Sânesreed te Oentsjerk. A&W-rapport 734. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Krijn, M. 2018. Betekenis graslanden deelgebied 2Blitsaerd. 3154#2 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Melis, J. & M. Koopmans. 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.
- Van Delft, J., Kranenbarg, J., de Bruin, A., Frigge, P. 2017. Waarnemingenoverzicht 2016. Bijlage RAVON 67, jaargang 19 (4).

Websites

NDFF